

Verzen uit oorlogstijd (1914-'19)

Karel van den Oever

bron

Karel van den Oever, *Verzen uit oorlogstijd (1914-'19)*. Teulings, Den Bosch 1919

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/oeve003verz01_01/colofon.php

© 2014 dbnl

The logo for the Dutch Bibliography (dbnl) consists of the lowercase letters 'dbnl' in a blue, sans-serif font. The letter 'd' is stylized with a small hook at the top.

AAN MIJN DAPPEREN BROEDER KORNEL, SOLDAAT-BRANCARDIER DER
TWEEDE BELGISCHE LEGERDIVISIE, - AFGEVAARDIGDE VAN HET BELGISCH
MINISTERIE, AALMOEZENIER, - ONDER-VOORZITTER VAN HET
BELGISCH COMITE VOOR VLUCHTELINGEN TE
ANGERS,

DEZE VERZEN

De stervende soldaat.

Hij had toch zoo dapper gestreden..
 De lucht in de verte zag rood
 en 't bloed van zijn hart drupte langzaam
 en warm door zijn zwaren kapoot;

Hij had toch zoo dapper gestreden..
 Nu lag hij alleen in den nacht
 en zwak, o zoo zwak was hij, stervend
 en ziek in de vochtige gracht.

Daarboven de sterren flauw trilden..
 De boschkant die ruischte vol wind..
 o God! al zijn goei kameraden!
 Hij schreidde in den nacht als een kind..

Hij schreidde, want dof in de diepte
 daár balderde 't belgisch kanon,
 daár kraakten geweren, daár vochten
 zijn goei kameraden, daár won,

o, wonnen zijn goei kameraden,
 daár won, won het brandende Luik,
 daár flitsten de schoon bajonnetten
 door kruitwolken, nevel en smuik..

Daár schetterden koopren trompetten,
 daár dreunde een ontzagg'lijk geschreeuw,
 daár klauwde op duizende Pruisen
 de vrije, de Belgische Leeuw!

En de oogen vol bloed en vol tranen
kroop hij voor het laatst op de kniën
om nog eens door het duist'rig struikhout
de schoon bajonnetten te zien..

Hij zag ze in den brandschijn opflikkren..
Nog groette zijn kleumge hand..
Toen viel hij en stierf al stamelend;
'God helpe.. God helpe.. mijn land' ..

De kus van moeder.

De lucht was blauw, de lucht was mild..
Vooruit voor Belgiëland!
Nog gaf zijne oude moeder hem
een kus aan d'hagekant..

Nog gaf ze hem een zoeten raad:
'Als gij aan slag zult zijn,
toe, Jan, denk aan uw moeder toch,
als 't zeer u doet en pijn.'

De lucht was grauw, de lucht was koud..
Lang leve Belgiëland!
Ginds woedde een vreeslijken slag,
ginds waar die hoeve brandt..

Ginds waar de kruitsmook vurig rookt,
't kanon rap kraakt en vlamt,
daar stond hij in 't nat kreupelhout
en hield 't geweer gekrampt;

voor duizend Pruisen stond hij daar
met honderd Belgen slechts..
Daar vielen duizend Pruisen neer,
hier, ginder, links en rechts..

En toen hij als het avond werd
verzakken liet 't geweer,
kloeg hij met moeden glimlach nu:
'Och, moeder, 't doet mij zeer....'

Want waar zijn moeder had gekust
zijn ruwe, bronzge wang,
een streepken bloed kroop rood en klaar
en vloeide er traag en lang..

Ach, 't vloeide er dagen, dagen lang
en iets toch deed er zeer:
't kwetsuur niet maar dié moederkus,
dié kus, o God, och Heer!..

‘C'est le cheval a Michel’.*)

Ginds wervelt het stof op de velden..
De dappre lanciers rennen voort;
hun schommlende zadels ze kraken;
hun peerden zijn grauw oversmoord..

Dààr zwerven in 't hakhout de Pruisen!
‘En avant!’ roept Michel de sergeant
en zie, als een donder, opdaavren
de schoone lanciers over 't land.

o, 't Krijnschen van lansen en sabels..
't Gevloek en geschrei in het rond..
Het raatlen der wreede geweren..
Dat bloed op 't geblaert en den grond..

Zijn Pruisen dan schuchtere hazen?
Ze vlieden uit 't veld zonder eer
en, God, triomfantelijk keeren
de dappre lanciers zingend weer..

Maar, laas! rood bebloed en ontzadeld
ginds strompelt een doodsch-hijgend paard;
een moede lancier houdt den teugel
en droomt vol verdriet grondewaart..

En vragen hem goei kameraden:
‘A qui ce cheval?’.. Jean, tu dors?’
hij snikt: ‘C'est le cheval à Michel..
le brave sergeant, il est mort....’

*) Dit gedicht werd geschreven naar aanleiding van den slag bij Diest, waar de Belgische lanciers zich zeer onderscheidden.

Oud meken

*Aan den WelEdelen Heer
Johan Siegmund, te Baarn.*

Als 't schemert in 't verstillde straatje,
tuurt door de dompge, groene ruit,
't vergrijsde hoofd van 't oude Meken
droef naar den hoek van 't straatje uit;

ach, elke dag, ach, alle dagen,
op 't zelfde triestig schemeruur
schuift zij het witgeplooid gordijntje:
'God, Jan, mijn Jan....' snikt ze op den duur.

Hij was langs ginder heengetrokken.
Hij sloeg den hoek van 't straatje om;
nog zwaaide hij met zijnen zakdoek.
Het regiment sloeg fier de trom.

En maanden gingen, maanden vlogen.
Heel 't regiment was weergekeerd,
maar eenzaam bleef de hoek van 't straatje
en eenzaam Meken aan den heerd.

O, straks toch, ja, straks zou hij komen!
Nu zeker, vast, hij is daar al.
En Meken hompelt naar het venster
en tuurt of Jan haast komen zal.

Zou hare jongen dan niet komen?
Geen mensch, och arm, die 't haar verhaalt,
Geen mensch die 't zegt hoe wreed de Pruis nu
haar lieven Jan heeft weggehaald.

Geen mensch. Want ver, in vreemde streken,
op een vereenzaamd stuksken land,
staat, groen van 't mos, een wanklend kruisken
lang reeds op haren Jan geplant.

**Op den oever der schelde te Antwerpen.
(10 Oogst, 1914).**

De poldereinder brandt van doodgelaaide wolken
en 't zijn kanteelen soms, verbrokkeld en verwoest,
walmuren afgestookt, muragies rood-geroest,
waarover 't bloed neerdruipt van alle wereldvolken..

De poldereinder brandt.. Bloedhelder flitsen dolken,
geweren, bajonetten waarlangs bloedschuim broest.
God! België's regimenten daavren spookrig-noest
door de opgesmeten smook der grauwe pulverkolken..

De sabels blikkren en het paardsvolk rinkt en blinkt..
Alhier, aldaar, 't trompettert luchtig dat het klinkt..
De regimenten dof aandommelen en druischen.

Tot alles zwermt en wervelt, tuimelt ondereen..
En zie, daar ginder tobt een krielend leger heen!
Hoezee! De Belg versloeg hier honderd duizend Pruisen.

Mijn koning.

Aan Zijne Majesteit Koning Albert.

Geheugt het u, mijn vriend? Wij tuurden op den zoom
van 't denbosch naar't gedraaf der Gidsen rood schadron
dat 's a b r e a u c l a i r' ontzaglijk 't grootsch gevecht begon
en rende in blauwigheid van kruit-en uchtenddoom...

Plots bleeft gij aarzlend staan en fluisterdet vol schroom:
'Dáar staat iemand'; en herfstig viel wat vage zon
ginds, aan den boord van't bosch, op 't goud brocaatgalon
van eenen blonden officier die bij een boom

stond lijk een schim en naar de verte keek,
zijn oogen strak, vol zorg, getwijfel, hoop,
daar God alleen van alles uitkomst wist...

En gij, mijn vriend, gij werdt van trotschheid bleek
en toen mij ook begeestering bekreep,
hoorde ik u zacht: 'R e s p e c t ... De Koning is 't'.

Apostolus Jesu-Christi.

Op den Herderlijken Brief van Z.E. Kardinaal Mercier, mijn Bisschop.

Kan 't zijn, dat daar uit Belgie's straffe staatsportalen,
waarlangs nog doodsche smoor en naar gevlamt oprijst,
een heilge stem ons schreiend lijden kwam verhalen,
waarbij dees wereld nu van zwaar meedoogen ijst?

Kan 't zijn, dat tusschen 't puin van Belgie's staats-pilaren,
waarboven 't leeuwblazoen nog schittert onverschroeid,
ons volk met blij gevoel zijn Vader mocht ontwaren,
wiens bloedgerood samaar daar uit dien doodsrook gloeit?

Kan 't zijn, dat als hij sprak die ruischende satijnen
weerglitterden den walm van Belgie's rooden brand,
en in het rookrig licht hun vloeiend-natte schijnen
de glorie gloorden reeds van 't vrijgevochten land?

Kan 't zijn?... Nog grimmelt 't vlamgeklis op Belgie's verten,
nog puilt en zwilt de smoor en kraakt de bloosge lucht;
geen mensch die 't durft de doorgebroken treên opterten
van 't Staatshuis, waarin nog de tocht der vlammen zucht.

En toch, Hij dierf... De roode tabbaardslippen slepen,
bij 't klimmen, langs de treên van Belgie's pui, bestort
goudhelder klonk zijn staf, waarrond zijn vingren grepen
met bleeken, starren prang, waartegen d'Hel opmort...

Hij dierf... En in den gloed der Kathedraal-flambouwen,
in 't knerpen van de vlam uit biecht- en kerkgestoelt,
in 't rinklen van 't koleurig glas uit 't raam gedouwen
en 't priesterlijk geklaag, dat aan de autars woelt,

bij 't lekken van 't lief bloed op de uitgezwoeren zerken,
bij 't puffen van den scheut uit ieder duitsch geweer,
ja, bij het priesterbloed, dat vloeide in alle kerken
en met de Druif zich mengde in iedren kelk, o Heer, -

steeg Hij van Belgie's Huis de statelijke treden
tot naast 't zwart-goud blazoen, waar worstlend de oude Leeuw
met schuim en bloed bebroesd nog niet is uitgestreden
en naar den vijand kist en grimt en spalkt zijn schreeuw...

Steeg Hij... Och, Belgen, broêrs, ziet aan uw liefsten Vader,
die glimt en ruischt in 't bloed van 't kardinaalsamaar;
Ziet aan! Hij staat u allen in Gods staatsportaal nu nader
en van uw eigen pijn is zijn soutaan bloedklaar.

Ziet, hoe zijn handen daar in 't licht der jongste vlammen
't Geschiedboek heffen van ons edelst bloed doorweekt,
ziet, hoe 't zijn voet bedrupt en gaat op 't marmer strammen,
waar 't onuitwischbaar kleeft en nog gestadig leekt...

Hoort toe! Zijn heilige stem uit Belgie's staatsportalen
klinkt ieder landschap door en roept God's bergen op;
die zullen Belgie's leed d'Historie straks verhalen
als nog de leugen liegt, laf-vreezig voor haar strop...

Hoort, hoort! nog klinkt zijn stem. De laatste vlam zal slinken,
de laatste klaarte veeg om 's Lands pilaren beeft,
de laatste stervensschrei zal angstig nog weerklinken,
maar, boven elken tijd, zijn heilige stem nóg leeft.

Zal eens 't bebloed kanon verschorren en verroesten
en molmen 't wankel kruis op ieder zwijgend graf,
dan luider klinkt die stem... Haar zal geen kroch doodhoesten.
De Dood versmijdt haar flits en aarzelt achteraf...

Groet aan den koning in het herstelde Brugge. (21 October 1918.)

Al is mijn hart gebroken als een aarden kruik
 en drong 't verdriet mijn lijf in als water,
 al ben ik dood voor elk schoon gebruik,
 'wijl door mijn vleesch een tocht gaat er
 voor geel-zwart Vlaandren, ruig en groot,
 van binnen blijft mijn hart rood
 voor den Koning en. 't Volk vol wonden.

Hoor, hoor, 't kanon bomt op de ruit
 van mijn kluis in Baarn waar ik eenzaam woon;
 bonst als een vuist, ploft als een kluit.
 Een hoon, een hoon, een diepen hoon!
 De ruit klirt als in een tram die rijdt
 en buiten trillen de sterren in den blauwen nacht,
 de kaarsvlam trilt en splijt
 en mijn schaduw draaft op den wand en lacht...
 Heil mijn Koning ons weergezonden!

De Pruis draagt den vloek als een kleed,
 de vloek is als olie in zijn gebeent,
 om al de smart, om al ons leed
 dat in ons bloed voor altijd is versteend;
 hoor, de nacht gromt van 't ver kanon
 als een bromvlieg die ergens zeurt.
 Straks brandt de nieuwe zon:
 Brugge en Gent is opgebeurd..
 Ach, en Antwerpen doet mijn tranen vloeien,
 mijne oogen van zware angstpijn gloeien;
 'k denk aan mijn zusters, mijn broers, Plantijn,
 en de schoone kerken die ginder zijn..
 Maar heil, heil, mijn Koning, nu weergevonden!

Want mijn Koning is groot na God!
Zon en maan staan stil in zijn blinkende bajonetten,
de paarden der Pruisen beven om hun lot,
de Noordzee was in schrik bij 't kraken zijner trompetten...
De duinen waren bleek, het helm ontroerd,
en 't zand verblijd onder alle voeten!
O Koning, Koning, alle Belgen groeten
 U, blij vervoerd,
 saamverbonden,
uit Amsterdam, Parijs, Brussel, Londen!

Aan België

O Heilig Lam met bloed bemorst,
gekneusd, gekwetst, geschonden,
nog zijn uw diepe wonden
geronnen noch gekorst;

Onnoozel Lam met bloed omschorst
en van uw bloed omwonden,
nog bloedt ge om onze zonden
en gulpt uw teere borst....

En 'k hoor u heel verlaten
droef op de wereld blaten
vol groote pijn

dat toch een goede Herder
u vinden mocht en verder
uw Drager zijn.

Vrij!

Al vreet de vijand ons aan 't hart,
ons hart, ons hart, ons belgisch hart,
al zit hij aan ons bloed te slikken
en geeft dat pijn en geeft dat smart,
hij zal op 't eind er in verstikken!

Al zuipt de vijand aan ons bloed,
ons bloed, ons bloed, ons belgisch bloed
dat 't hem de lippen af gaat druipen,
al zwelgt hij kroppensvol zijn snoet,
in 't belgisch bloed zal hij verzuipen!

Al knijpt hij om 't vermarteld hoofd,
ons hoofd, ons hoofd, ons belgisch hoofd
zijn ijzren dorenvlechten,
o Hoofd met bloed omloofd,
nooit, nooit, - God zij geloofd -,
nooit zal een Pruis u knechten!

Aan Z.H. Paus Benedictus XV.

Behoeder van God's recht, door 't tabernakel dreunt
 der Kristen volkren zwaar kanon... Gods hert gaat schreien...
 In snikken en geklag staan om zijn Hert de reien
 der siddrende Engelen; mijn eigen hert verkreunt...

Rijs, Benedictus, dan, nu God uw leden steunt
 en staar in d'horizont van Vlaandren's bloed'ge weien!
 Hef uwe handen op en beef!... Vermaledijen
 zult Gij, niet waar, nu Gij God's goeden arm aanleunt,

't gemeen rapaille van Europa's, vorsten
 wier hermelijn 't onnoozel bloed bekiast
 en die 't onnoozel bloed in Gods naam morstten;

vermaledij dan wie dit bloed neerplast:
 nog vroeger is Gods aarde opgeborsten
 voor wie Gods naam in 't zweerd-zelf had gekrast...

II

Maar gij vermaledijdt niet... Neen! De duistere adelaren
 die zwalpen bloedgebekt door Gods vervaarde lucht,
 doorzwaard van 't krakende gepluimt, hebt gij niet eens geducht
 al rinken van hun steile vaart uw pauselijke tiaren;

ja, toen in 't donker schaadwen van hun bruischend overvaren
het Vatikaansche Kruis in duister schuil ging en 't gezocht
der ruige vleuglen gierde, klom het grootsch gerucht
der Encycliek: een goddelijke storm op Kristne scharen.

Want zie, de Vader toornt wijl zalig rust het Lam
onnoozel op uw arms, o godgelaten Herder,
en d'hemel wankt van schrik bij 't rijzen van den hoon.

Maar wee den Aadlaar die God-zelf te nader kwam!
Hoor, Benedictus roept: 'Gij, Duisternis, niet verder!'
en heft hem peisvol toe het Lam, Gods lieven Zoon...

Aan mijn Belgen bij den Yzer

Laaien uwe bajonetten
 ros van gloed;
 blinkt het koper der trompetten
 rood als bloed;
 ziet gij ginds uw Vlaandren blaken,
 hoort ge uw steden spokkrend kraken,
 Belgen, houdt dan moed!

Flapt een doodswind uit het Noorden
 in de vaan;
 wervelt smoor uit Vlaandren's oorden
 op u aan;
 ziet gij ginds uw Vlaandren rooken
 en uw steden knerpend smooken,
 Belgen, blijft dan staan!

Ach, hoort gij een gillend schreien
 uit dien brand;
 ziet ge bloedschijn op de weien
 van uw land;
 hoort ge soms door bosschen, hagen,
 de' angstschrei van uw volk opvlagen,
 Belgen, houdt dan stand!

Rijst soms uit den doom der duinen
 't vaderhuis....
 Wie, wie blaakte 't straks tot puinen?
 't Is de Pruis....
 Prangt dan, Belgen, uw geweren,
 gaat den valschen vijand keeren,
 Belgen, broeders, houdt u struisch!

De laatste grenadier.

Aan mijne Koningin Elisabeth.

In de Yzer glimmert 't bloed der ondergaande zon.
Scherp klonk het 'En avant!' Toen stormde 't bataljon

der dappre grenadiers met woel'ge bajonnet,
in dommelend gedraaf, bij 't klettren der trompet,

recht op de Pruisen toe.... God, God, dat huivrig oogenblik!
Elk grenadier riep: 'Pour le Roi!' en 'Vive la Belgique!'

elk sprong door 't vochtig gras, elk plompte in lis en wier,
elk zag 't geklapper na der regimentsbanier,

elk krampte 't koel geweer in d' heetgezweete hand,
elk, ja, wou sterven nu voor 't vrije Belgiëland!...

Plots ginds geknal, gedonder, dof... 't Ver, neevlig riet
begon te smoken blauw en grauww... Het diep verschiet

dreef van den rook... De schommelende kolbakken rij
na rij nu aarzlen, tuimlen bloedig in de wei...

Hoor! 't scheurend gras ruischt leef dig van het klatrend schroot;
zie! 't kroozig water spat en sprinkelt in de sloot;

de lucht rijt scherp vaneen als laken... Eén second:
dàar stormen weer de grenadiers als uit den grond,

beemd in, beemd uit, hier greppels over, daar een gracht,
door 't krakkend struikhout recht naar ginds, waar men de 'Wacht

am Rhein' uit 't scheemrig riet hoort gonzen... 'En Avant!'
en telkens helder galmt 't commando dat 't élan

der ijzren grenadiers stormt en steigert als een zee,
wijn over 't bataljon de hemel barst van vuur... 'Hoezee!...

De Franschen... ginds!' Het wemelt rood-blauw op de blonde duinen ver, heel ver en 't dondert vuur en rook op iedre kruin...

'Les soixante-quinze'!... Ei, wilder banger roft de harde trom, de roô trompetten schettren guur, de flikkerende drom

der bajonnetten woelt krampachtig en de 'Brabançonne' zingt naar de wolken, rood van glorie, vuur en laatste zon...

O België, groet in tranen nu uw grenadiere! Groet!... Nog golfde 't bataljon der zwarte berenmutsen bloed-

ig in het stervend avondrood... Was dat een bliksem, zeg? Een weerlicht, ginds? Vuurglinsters dwarrlen, sproeien uit die heg:

een brandend braambosch is 't... De loovers braken smook die wervelt haastig... God, het dondert uit dien rook,

dof-bonkend dat het water in de meerschen rilt, de logge wolken schudden en heel Vlaandren gilt...

Helaas! Der grenadiere ijzren leeuwenreien plots verwaggen, kraken, knakken in de wei;

't fier bataljon breekt woest in stukken; held na held ploft, tuimelt, wankelt... Zie, manhaftig krielt en zwelt

en splijt de laatste compagnie en brokkelt neêr... - De vaandrig houdt nog stand; hij viel... Hij staat er weêr!

Valt nog eens, rijst opnieuw; God! kruipt op beide kniën en heft de flarzge regimentsvlag die de Pruis môt zien...

't Mitraillee raast: een bui van staal en vuur... Rood gloeit de vaandrig in het avonduur;

zijn heerlijk bleek gelaat glanst, overvloedig van bloed en slijk, bronsbruin in de ouden, droeven zonnegloed...

Maar wee, ginds sluipen aan de grijze Pruisen... Knal na knal barst rond het vaandel, klettrend bal na bal;

de regimentsvlag krult en flappert in den wind
uitdagend, tartend en wanhopig vrij-gezind;

de roode, gele, zwarte flarden scheuren 't vaandel af
en waaien weemlend naar het duin... Het vaandel staat stokstraf.

Maar bleeker geelt opeens 't gelaat van 's Konings grenadier.
De bloedeloze handen siddren rond de schoon banier...

Dan kraakt het plots: 't mitraille knakt den stok; het vaandel helt
en overwentelt in zijn plooiën nog den dappren held...

Hij wankelt moedig recht in 't koopren zonnelicht,
vouwt rond een bajonnet 't verreten vaandel dicht,

smijt zwijmlend d'heilige vlag de gracht in dat ze plompt
en zinkt in doodspijn neêr wijl 't scherp mitrail' verstomt...

Toen zong hij stervend nog de 'Brabançonne'... De Franschen aan de zee
die hoorden eensklaps in den wind: 'Le Roi... la Loi... la Liberté...'

Dan werd het stil en eenzaam over weide, gracht en plas.
De grijze Pruisen naderden diep in het doomend gras.

‘Et omnis gloria carnis ut flos foeni cadet’.

*Aan de nagedachtenis mijner
gestorven Belgen bij den IJzer.*

Als straks zieke blaaren ruischen
over 't mijmrend graf
waaien ze ook langs de eedle kruisen
op de versche zoden af;

want ze zijn de gulle wade
- riekt haar herfst niet wonderzoet? -
nu de plof zwijgt van de spade,
over 't versch-gevloten bloed;

want de dood waart in de kruinen,
strooit de gele blaaren neer
en op j eugdige levenspuinen
vindt wat stierf 't gestorven weêr;

vlieten blaaren uit de twijgen
op de kille aarde af:
God liet ook zijn nmartlaars zijgen
in het zwijgend graf..

Laus Hollandiae.

Aan de WelEdele Familie Patijn, te Baarn.

Hoe nog de wrong der vlammen in onze oogen blaakt
der trouwgeliefde Stad waar nu mijn hart naar snikt, -
Antwerpen, die ik vrij en lief heb, aangeblijkt
slechts in herinnering nog en mijne ziel ontschaakt, -

hoe zwaar ook, moedloos man, ik werd in 't hart geraakt
en om mijn goede Stad in droefheid ga verstrikt
daar straks de klis der vlam mijn oud huis heeft gelikt
en mij, o God, van uur tot uur zwaarmoedig maakt, -

toch zijn mij de oogen nat van dankbaar hartsverdriet
en drupt in 't Baarnsche Bosch op 't neergestrooid geblaert
soms eenzaam in d' kerf stwind des ballings heet getraan;

want, ach, schoon Holland is mijn dierbaar Vlaandren niet,
maar 'k zie haar dankbaar aan nu ze op mijn weemoed staart
en liefdriek over mij haar goeden kus laat gaan...

Onder den oranjeboom.

Dank aan een Hollandschen vriend voor geurig tabakkruid.

België zieker neergezeten
 onder den Oranjeboom
 zal de gulden vruchtjes eten
 zonder schroom.

Ziet, hoe peisvol schemert 't lommer
 en hoe goudbruin blinkt de vrucht;
 neigt de zon nu straks wat krommer
 in haar lucht,

't loof zal rijper, zwoeler blaken
 en het maisch-gestolten ooft
 aan de takken zwaarder kraken,
 heetgestoofd.

België tuurt met waatrige oogen
 onderaan het koel getakt, -
 van de oranjevrucht doorwogen
 en doorzakt; -
 hoe de vrucht bloost in de blaëren
 lijk een amberblond tresoor
 van gesmolten en goudklaren
 avondgloor.

Och, hoe rustig, och, hoe lustig
 hangen - klonters vol kandij -
 brandend-rood die vruchten rustig
 vrij en blij!

België mag dan gulzig plukken
 uit dit frissig groen gewelf,

aan de takken scharren, rukken
voor zich zelf,
leefdijg 't versche ooft aantasten
dat de sappen goudgeblond
als een bronzen olie klasten
langs den mond,
waarbij de oogen tranen zijpen
van den wellust die er smilt
en de Boom van 't welig grijpen
weeldrig rilt.
België schaatrend neergezeten
onder den Oranjeboom
mocht de vette vruchtjes eten
goud als room.

Dank-vers om 'Victualieën'.

Reeds ruischt en smilt het spek in de oude, bruine pan
 en stoort een koffiewalm versch door de domp'ge keuken;
 ik riek van specerij de allerhande reuken..
 Hoe toch ik al dat goeds veraarzeld noemen kan?

Oprecht, hier kan geen een, geen een schenkaadje an!
 't Is weerd'loos, purper nu met honderdschijn'ge Kreuken..
 Dees doet alvast ons hert van appetijten jeuken
 'dat waterlipt de mond.. God lof, wij hielden 't van

den huize, Bolsward uit, van liefdrijke verwanten,
 van God's compassie zelf die Antwerp's vrijheid nam,
 maar naast de oorlogstoorts straks de eedle, warme vlam

van uw milddadigheid ontstak ten allen kanten..
 Nu smaakt een vlaamsche mond dees specerijen zeer
 en dankt U zachtjes, maar veel zachter nog Ons-Heer.

‘Ekeby’.

Aan den WelEdelen Heer Patijn, te Baarn.

't Versch lenteloover lommert koel en zwaar
over 't blank landhuis dat hier op gaat klaren;
nu natgevoeid van zon, beschimd van blaren,
goud-geel en schemerblauw, zoo ligt het daar

aan Eemnes polderwei wier groen samaar
zijn dorpel kust, dan afvloeit naar de baren
der ruige Zuiderzee, waarop Meerminnen waren
als toen er Hooft eens woonde als Muidenaar...

En droomend door het loof der elzentakken
naar 't korenblauw der lucht en langs den beemd,
waar koeien aan de malsche grazen smakken,

voelt men dichtbij, maar ongezien en vreemd,
't rijk Amsterdam naar 't licht en 't leven snakken
dat ieder hier met lust en volheid neemt...

De vlakke.

Aan Frans Bastiaanse.

Mijn vriend, waar ik uw woonst vond woont ge schoon!
Daar glooit wellustig wijd de ruige vlakke,
daar waait de zuidwind soms vol veie wakke,
daar zit gij-zelf de wereld vóór ten troon!

En 't zou een gruwel zijn, een schand, een hoon
als aan dien horizont 't geweer eens krakte,
de laadslag door die verre stilte klakte,
't kanon er bomde om 's Zwijgers oude kroon...

Want ach, die smoorge vlakke een ander landschap leek
waar nu de bajonetten flitsen aan de kimmen
en 't bochtige gevlamt er iedre lucht bedrilt.

O, dat die oorlog mijn goed Vlaandren gauw uitweek:
heur vlakten zouden weer van milder vrede glimmen
waarbij uw landschap in herinn'ring samensmilt...

Rouw om mijn land.

*Aan mijn Eerw. Broeder
Kornel van den Oever,
op het slagveld.*

Zoo dool ik weer eens weiflend loom door 't bosch
en zou er siddrend nu mijn tranen willen weenen...
Kan 't waar zijn, lief geluk, zijt gij uit 't hart verdwenen?
Ik staar ontzind op heikruid, zwam en mos...

Mijn God, is 't leven dan zoo bleek en broos
dat het om niet zijn milde klaarte heeft geschenen
en 't vrij geluk nu zwijgend wegsterft om ons henen
als liet Gij zelf ons hart nu hooploos los?

Toch bloedt daar ginds zoo heimlijk door de duistre twijgen
uw vreed'gen avond luistervol, door niets gestoord...
Helaas, mijn God, ik beef...Want zie, 'k heb 't weer gehoord:

daar bomt het ver kanon door 't heilig, plechtig zwijgen.
En 'k weet dat achter 't denbosch waardoor de avond gloort
heel wijd, mijn land, mijn arm, goed Vlaandren wordt vermoord.

God, hoe braambloedige stralen door de dennen zijgen...

Dum medium silentium.

Aan Jozef Muls, te Oxford.

O zoete leven in 't oud kamerken vol bruin beschoot
en perkamenten boeken, koopren schotels, schilderijen.
De duistere kaarsschijn schemert en de dartle saters vrijen
gestadig op de glimmige frieze van een koopren pot...

't Verlooden vensterken gaapt op een luwe kier en God
sneed in den blauwen nacht den klaren hoorn der maan, de rijen
vergulde starren' dat een elpenbeenen straal gaat glijen
op leeuw- en saterskop, francijns en boeken, zilvren slot...

o Heilige nacht, och welig kamerken, och zoete leven...
Waar is die blijte rustge tijd, dat smaaklijk uur gebleven?
Een droeve mijmerij blijft leutren rond mijn zeerig hart...

Lang knitste reeds de kaars uit en de ivoren maanhoorns schuilen.
Kon ik straks Holland voor dat eenzaam kamerken verruilen,
mijn God, hoe waar' die brandende oorlog mij iets minder hard.

Aan Antwerpen.

'k Denk aldoor aan mijn land waar eens luisterlijk lag
stad na stad als een vorstlijk mirakel,
waar het gonsde, waar 't ruischte bij nacht en bij dag
gelijk korven vol bieëngekrakel;
'k denk aldoor aan die stad waar in biezen en lis
mijn god Scaldis zijn kruik houdt genepen;
hoe die, spouwt er 't zout water langs wieren en klis
dat het klodderde op hobblende schepen...
'k Denkaldoor aan die stad waar eens vroeger aan'tWerf
in de schim der spanjoolsche kasteelen,
dik van suikers volbuikt, na een bruischend gezwerf
daar uittobden de moede karveelen...
'k Denk aldoor aan die stad... En een kroppend gesnik
schieft ineens mijn heete oogen vol tranen
en ik ween en ik hijg want een balling ben ik...
God, waar zou ik mijn vaderland wanen?
'k Denk aldoor aan die stad... O mijn Antwerpen bemind,
mijn flauw hart blijft naar u zwaar verlangen;
ach, gekwetst is uw geest en ik schrei... 'k Ben uw kind,
'k ben uw zoon, vol verliefdheid bevangen.

Regret.

Notre coeur a pensé sous leurs horizons bleus.
(Alice de Chambrier.)

Hoe is 't geboomt doorschenen, laag bij lagen,
van blonde zon die in 't geblaerte smelt
'dat Hollands' looverdrevén zijn ontsteld
Van 't helder goud, o 's lichts vloeiende vlagen..

Zal Vlaandrens boompronk ook dees zon verdragen?
Hoe ruischt het licht de kruinen door aan 't Scheld,
hoe gulp na goudgulp door de twijgen zwelt..
Mijn God, geef mij terug die oude dagen..

Want liever heb ik 't land, mijn Calmpthoutsch mos,
Cappellen's heigestruik dan 't Baarnsche bosch,
veel liever dan der Vuursche gulden dreven;

veel liever 't Scheld dan d'herderlijke Vecht,
veel liever Lier dan 't wonderbaar Utrecht,
al stond ook daár zijn Dom in 't goud gesteven..

Erunt signa.

Aan Frans Bastiaanse.

De dag verslaapt in mijn vervreemd vertrek al vroeg
en door het venster zie 'k wat zwart-verkaalde boomen
hun gure takken op den hemel strak uitstroomen...
Aan triestigheid, mijn God, heb ik dees dag genoeg.

Want zie de kommer, die ik met geduld verdroeg,
nog smelt hij niet van 't hart, nu ik vol kreuple droomen
mijn kouwlijk lijf laat aan de warme stoof versloomen,
waar 't, gansch doorvield, verzaligd is en niet meer kloeg...

Zoo staar 'k vol fantazij in krakelende kolen
die blaken 't open, vredig stoofje rijpend-rood,
maar vrees in al dien gloed iets wonderbaars verholen...

En ach: belfrooten, frijten, pijlers stortten dood,
gevlamt uit kathedralen wankelt... 't Is bevolen!
En 'k barst in tranen uit om Vlaandrens droeven nood.

Rosarum Sanguis.

*Aan den WelEdelen jongen
Heer Cuyt, Kunstschilder,
bij het aanschouwen van
een zijner schilderijen.*

Mij tergt de grimme Dood nu heur verknooken hand
't versleten hangsel van een zomer heeft verschoven
en uit een ouden tuin waar schemeringen dooven
een struik bloedroode rozen pijnlijk tegenbrandt...

't Is of zij gruwzaam groeien naar een ander trant!
De donzge kroppen kruiven lijk gekorste rooven
waaronder langzaam nog uit kanker-roode kloven
bloedwater zijpt en stremt dat in de vleezen spant.

En 'k denk dat straks in Vlaandren ook de rozen bloeien...
Reeds zwilt het harsig kropje van een bloedvol sap
en weeldrig barsten zal de knop bij 't zwaarder groeien...

Maar, 'laas, dan buigt van gruwbre zwaart' hun stengel slap:
als bloed' ge wonden zullen ze in ons tuinen gloeien
gezwollen van het bloed der nieuwe martlaarschap..

Wintermorgen.

Aan Eduard Brom.

O, wintermorgends in het wit-besneeuwde bosch,
als daar de koele sneeuw verzwaart de ruige twijgen,
als slechts mijn voet verkraakt door 't onverroerbaar zwijgen
en nu en dan wat sneeuw smelt van de takken los!

't Verblauwende gestruik gloeit een ivoren bos...
Plots puffen scheuten in de verte; kreten stijgen...
Een vogel zwalpt hieren en krijt en kriecht in 't zijgen
wijl vóór mij druppelt 't bloed op 't oversneeuwde mos..

God, wijnrood gloeit dát bloed op 't helderwitte spelt
waar 't warm nog smooit dat gauw de sneeuw gaat slinken
die zoo onschuldig is aan 't pas vergoten bloed;

en heel mijn hart, o God, wordt troosteloos ontsteld,
want 'k zie een edel bloed op Vlaandrens bodem blinken
die ook onschuldig is, zóo moederlijk, zóo goed.

Lente.

Voor Eduard Brom.

De merel kweelt in uw groen-zoele dreven
en fluit geheimnisvol een teeder lied,
maar in de menschen zwelt geen nieuwer leven,
want Vlaanderen sterft en, levend, leeft het niet;

een jonge weelde schemert in de lanen
en heldre zon gudst goud op struik en stronk,
maar grafstil bloeien bosschen, beemd en banen..
Als ievers ver een stem eens naderklonk?

Een vurig goud smelt door de versche twijgen
en Vlaanderen geurt van groeiend blad en loof;
maar oovral glijdt nu onverroerbaar zwijgen:
de zwarte kruisen staan ginds, schoof na schoof.

Sanguis super nos.

*Aan mijn Eerw. broeder
Kornel van den Oever,
op het slagveld.*

De lauwe scheemring waart reeds in de zware blaëren,
doorsteken nog van goud dat uit de zon afzijpt,
nu zij in 't broeiend Westen als een wonde rijpt
wier rottend bloed leekt door de loovers rood-aan-'t klaren;

en onder 't koel prieel zit ik omhoog te staren
in 't bloed-doorblikkerd loof van gudsend rood doorpijpt
en 't schijnt me of, ongezien, een hand daar degens slijpt
wier glimm'ge spitsen straks nog traag de kruin doorwaren;

reeds staken zij de zon in 't milde, goede hart,
dat 't bloed nu druppelt met eenzelfde, stomme smart
door 't veeg verduistren van het vochte zomerloover;

reeds staken zij mijn land de koene keel ras over...
Straks kruipt de donkerheid het zwoel geblaerte vol
en sluipen nog die degens dáar, rood, blinkend, dol...

Het Verlaten Huis.*)

*Aan mijn neef
Sytse Oosterbaan.*

(Son sort est l'abandon).
V. Hugo.

Het avondvuur smeult triestig in de ruiten,
waarachter schemert de oude kamer leeg;
op 't mossig nokje zit een musch te fluiten,
goedaardig, eenzaam, nu de dag weêr neeg.

't Droefgeestig huisje zal geen mensch ontsluiten..
Het puntig gevelken weerspiegelt veeg
in 't grauwe grachtje, dat staâg lobbert buiten,
gemak'lijk, tam, en waar wat zon in zeeg.

En toch.. kwam niet de lente aan't grachtje weer?
't Armoedig gras kruift levensfrissig uit de keien
en de oude boomen groenen zoet van fleur.

't Valt zwaar die lente en doet het hart nu zeer:
't weemoedig huisje moest van beetre dingen scheien
en troostloos dicht blijft de oude, blinde deur..

*) Onze tijdelijke woonst op de Kleine Dijklakker te Bolsward.

Avond in Bolsward.

*Aan mijn neef
Frits Oosterbaan.*

Als 't duistert aan de grachtjes van het oud Bolsward
en reeds de hoorn der maan gaat op de daken raken
dat heur vergulde klaart zal in de sloot weerblaken
en zilveren begint elk huisje, wit na zwart,

doorwandel ik vol droom de straatjes, dat het hard
klinkt op de stille keien en mijn schoenen kraken;
de deuren zijn reeds toe, de gevelkens vervaken,
de Noordzee blaast heur kou, die langs de luifels schart.

En 'k tuur door iedre ruit waar, achter 't blauw stramijn,
het goelijk theelicht glimt en Moeken is gezeten,
die aan het turfvuur vroom God's bijbel overleent;

heur gouden kap krielt vol van maan- en kamerschijn:
ik zie de sikkelmaan in 't blinkend hoofd weersmeten
en in dien blonden helm God's glinstrend stargesteent.

Transit Flandria.

De druif waast blauw en rijp
in de uitgebloeide blaren,
de appel kopert rood
de kruin der appelaren;
de peer verguldt in 't welkend loof
'dat twijg na twijg bezwaard..
Hoe heerlijk, God, is uw natuur
en 't leven hier op aard.

In Vlaand'ren zwol de bol'ge druif
eens over vele jaren..
De appel glom in 't roestend blad,
de peer in koele blaren....
Waar krult nu weer dat wijngaardloof,
waar rijpt de gulden peer?
De appel dort in 't geel geblaart
want Vlaand'ren bloeit niet meer.

Aan Rodenbach's standbeeld te Roesselaere.

*Aan den Eerwaarden Vriend
Linnebank, te Uden.*

Hoe glimt uw brongestalt van roode' onaardsche' gloed
als scheen een avondbrand uw leden op van onder?
Hooft, hooft, hoe Vlaandren druischt van Noordschen donkren donder
en heel de doodsche nachtlucht smookt en druift van bloed.

Och, Lorelei, zijt gij 't? Uw avondgloor verzoet
des lieven Zanger's beeld als schemerd' er iets wonder.
Walkuren, zijt gij 't ook? De hemelgloed raakt ronder
bij 't daavrend steigren van uw rosvergulden stoet...

Helaas,... dat 's niet der Lor'lei droomge wederschijn,
dat 's geen Walkurenvaart langs d' heuvelen van den Rijn:
dat 's Vlaandrens brand alleen en Duitschlands oorlogs-toeten...

Ei, Rodenbach, smijt flus uw Blauwvoet in den wind,
want 't oud Germanje, dat ge om Wate hebt bemind,
vermoordt zijn Moerland nu aan uw gebronsde voeten.

Veurne.

Aan René Peeters.

I.

De schoon' trapgevelkens gekarteld, gekardoesd.
met gulden banderols en smijdig loof belegen,
zijn oud van wind en tijd, vergrijzigt en verroest
en op de Groote Merckt hun schimmen droevig wegen.

De ruitjes zijn verweerd; de ramen leeg en ijl;
vervaald behangsel droomt er achter dof bestoven,
leeuwmuilen druipen mos aan d'hooge daken boven
en op de luifels lekt verduurde regen-kwijl...

Stoor ik het slapend hart der oude, goede stad?
De knars'ge klopper kraakt op de eiken nageldeur
en 't galmt droefgeestig ver in hol-verlaten gangen...

'k Wacht de oude maarte nu die op de voute zat:
geen sliffers op 't plavuis, geen maarte komt hier veur,
mijn God, en op de Merckt blijft Vlaandren's weemoed hangen.

II.

De klok der penitentie luid... De grauwe torre bromt
en gromt boetveerdigheid met trammelante slagen;
't krielt in de krinkelende straatjes nu de Passie^{*)} komt:
ginds wankelt aan Ons-Heer van 't grof kruis over-dragen...

*) De vermaarde eeuwoude boetprocessie, die jaarlijks in Augustus door de straten van Veurne penitenteert als uitboeting eener gruwelijke heiligschennis het H. Sacrament aangedaan; die processie is de volbrenging eener belofte en stelt in schilderachtige groepen, met oude costumeering, verschillende tafereelen uit het Oude en Nieuwe Testament voor; de voornaamste burgers gaan er biddend en psalmeerend in, gehuld in zwarte en bruine boetpijen, en dragen zwarte boetekruisen, geeselroeden enz. De Veurnsche boetprocessie biedt veel gelijkenis met de vermaarde Passieuitgang van Sevilla en is eene der aandoenlijkste, archaische uitdrukkingen van het Vlaamsch Katholicisme aan de 'frontieren'. Veurne werd gedeeltelijk verwoest tijdens den oorlog.

De speren der Romeinsche wacht bedaavren kei na kei,
de Gods-profeten ruischen aan in tabbaard en samaren
en spreken rijm na rijm; daar gaan de Apostelscharen
in blauw en rood sameet; Mozes, David, Levietenrei...

Tot nu opeens een Soudenier uit bocht'ge koehoorn loeit;
de speren bonken neêr; de schilden rammlen en Ons-Heer
valt sukklend op de knieën wijl 't kruis stort op de keien.

O mij, verzondigd man! Een kou mijn vleesch doorvloeit...
Zeg, Heer, mijn goede God, deedt Gij uw teedre knieën zeer?
Ach, Vlaandren laat uw leed nu leefdig medeschreien.

Plainte des Flandres.

*Aux Amis français
de mon frère Kornel.*

Souffrez que l'exilé se plaigne
des jours moroses et amers,
du temps pénible, triste, désert,
et que son coeur doucement saigne,

que l'impérieuse douleur règne
en lui par amour pour la terre
des Flandres, adorable et chère,
et que chaque jour son coeur s'étreigne...

Car c'est signe emblématique
que se rue sombre et noir
sur le couchant d'or du soir
le lion apocalyptique:

Lion endeuillé, cambré en désespoir
vers un ciel d'ocre nostalgique.

O, gulden, gulden sporen...

Hoort gij de vlammen kraken?
 Ach, Iepren, Iepren brandt!
 De duistere luchten blaken
 en rooder gloeit mijn land;
 de vlaamsche luchten gloren....
 Mijn Vlaandren's nood is groot....
 O gulden, gulden sporen,
 hoe glimt gij rood!

Ziet gij de vlammen smoken?
 Ach, Iepren, Iepren laait!
 De duitsche duivels poken....
 De vaart der vlammen waait....
 De duitsche duivels zwoeren
 ons lieve steê haar dood!
 O gulden, gulden sporen
 hoe glimt gij rood!

Hoort gij de vlammen loeien?
 Ach, Iepren, Iepren schreit!
 De wreede vlammen vloeien
 rond haar onnoozelheid.
 De spookge vlammen storen
 den heelen hemel bloot....
 O gulden, gulden sporen
 hoe glimt gij rood!

Want ievers in een kerke
 - ach, Iepren, Iepren brandt -
 daar schijnt er op de zerken
 den gloed van 't vaderland.
 Daar ievers in God's koren,
 in der gewelven schoot,
 dáar glansen en dáar gloren,
 dáar branden gulden sporen
 en fonklen goud en rood!

Elegie.

Voor Piet Steenhoff.

De blauwe wierook smeult in de asschegrauwe bosschen
 nu d'herfst op 't krakend mos langs koeler boomen doolt,
 wijl al de blaren reeds verroesten en verrossen,
 de nevel walmt in 't kruid en 't scheemrend loof bevoolt;
 dan mijmert elke kruin en kwijnt het bruin geblaerte,
 dan treurt de gele twijg aan zomp en killer sloot;
 dan neigt het dorrend bosch met doods-vermoeide zwaarte
 en welkt het bloeiend braam vol blaren ros en rood;
 dan droomt de stille poel met vochten geur en wasem,
 het grachtje murmelt loom, de blaren ritslen traag,
 en aan den boschkant zweemt een bleeke, dunne asem,
 een sluielige smoor waarin ik mij verklaag...
 Zacht, eenzaam doolt de herfst langs eik- en beukenstammen,
 waaruit de eikel glipt en 't beukenootje waait,
 reeds gaat een bloedgeel vuur 't verblarend bosch doorvlammen
 dat als een gulden munt zijn blaren nederzaait...
 En op mijn hand en voet de zieke loovers rijzen
 die 't dankbaar, stervend bosch den milden grond hergaf,
 zoodat mijn jong gemoed ook kwijnend wil vergrijzen
 en met hen rusten gaan in 't weeldrig, vriendlijk graf.
 O graf, waarin ik staar met dof-verblonken oogen,
 graf waarin Vlaandren sterft lijk een verschoten blad,
 moet gij den dood mijns volks in uwen schoot gedoogen?
 Ach, rij ze eens 't versch geblaert en, worde ik diep bewogen,
 dan stroomt een stil getraan mijn vreugdge kaken nat...

**In memoriam August Stappers.
† Ijzer, mei 1915.**

‘Zie, alles neigt als een schaduw.’

Ps. 108, 23.

Gij, vochtig gras, nog nat van bloed en regen
dat aan uw malsch gehalm vol roode perels gloeit,
ach, waai niet op en neer... Zoudt ge u bewegen
daar straks zijn dierbaar bloed uw halms heeft over-vloed?
Verroer niet in den gloor van dezen avond;
de toorts'ge zonneklaarte in al uw druppels rilt
en in zijn bloed, uw weeken halm belavend,
de lucht van 't vaderland nu eindloos zoet weertrilt.
Ach, waai niet op en neer... Zie hoe de boomen,
de wolken, de avondster, het lis en 't schaadwend riet
hun schoone beelden in zijn bloed verloomen
dat aan uw halmen glimt en God hier peerlen liet.
Och, blijf eerbiedig stil... De druppels hangen
vol gloeiend hartebloed in 't stervend avondrood;
van eeuwge rijpe zon zijn zij bevangen;
uw halmen zijn, droef gras, vol leven en vol dood.
Een weinig tijd nog en de zon gaat kwijnen;
hoe traag versterft haar gloor in zijn onnoozel bloed;
de lucht van 't vaderland zal zacht verdwijnen
uit 't roode eelgesteent' dat op uw halm vergloed.
En waait gij, vochtig gras, straks weg en neder
dat 't duisterende bloed van uwe halmen rilt,
zijn dierbaar bloed keert in Gods aarde weder
en rust in Vlaandren's grond die nu van weemoed trilt...

O herfstig Vlaandren.

Aan mijne zuster Anna.

O Herfstig Vlaandren rood aan 't rijpen
 in 't eigen, versch en ruischend bloed,
 kan ik den diepen zin begrijpen
 waarom gij sterven moet?
 Gekoperd gloeit gij in uw blaren,
 in uw geboomt, in wei en riet
 en zie, mijn triestige oogen staren
 naar uw verdriet, uw. groot verdriet.

Uw lage weien bloedig bronzen
 en doomen van hun lauwen smoor..
 Ik hoor God's Dood er ritslend gonzen
 als bruischte een zeis er door..
 De roest'ge halmen droevig nijgen
 nu elken dag zijn leven liet
 en 'k staar in somber, eenzaam zwijgen
 naar uw verdriet, uw groot verdriet.

o Stervend Vlaandren, laat mij weenen..
 Geen boomgaard kraakt van 't vochtig ooft;
 slechts hier en daar paarst blos-beschenen
 een bloed-vrucht ros-omloofd;
 ach, hier' en daar in 't dof geblaerte
 een schaamle vrucht God scheemren ziet
 en 'k tuur, mijn hart vol bange zwaarte,
 naar uw verdriet, uw groot verdriet..

In Vlaandren was ik eens zoo blijde.
 Nu hangt een herfst haar schemer veeg
 om 't roodend bosch, op meersch en weide
 en koel is 't er en leeg;
 de purpre hei ligt doodsch aan 't gloren
 en 't veld strekt eenzaam naar 't verschiet
 en 'k ben veel droever dan te voren
 ach, Vlaandren, om uw groot verdriet.

Uw brandende einders roestig rooken
 van d'herfst, van kou, van bloed en vier;
 ik heb van ver den walm geroken;
 geen torens zie ik hier.
 Geen oude stad gaat ginder blauwen
 in doom van 't dampig avondriet;
 een andre smook zie 'k opwaarts grauwen..
 En 'k heb verdriet, ach, groot verdriet.

o Herfstig Vlaandren, ros aan 't rijpen
 van 't eigen, kwijnend, duistrend bloed
 zal ik den droeven zin begrijpen
 waarom gij sterven moet?
 In 't najaars-bloed van uw landouwen
 - ach, schooner, Vlaandren waart gij niet -
 blijf ik u liefdevol beschouwen
 om uw verdriet, uw groot verdriet.

De eikel tikt.

Aan mijne zuster Mina.

De eikel tikt in uw verlaten dreven
 en beukenootjes ritslen op uw mos,
 o Vlaandren, nu uw schoon en edel leven
 versterft met bleeken blos;
 uw schemerige bosschen blauwig wazen
 en elke kruin gloeit van wat oude zon;
 maar 't bosch is leeg van vogelen en hazen..
 Uw verte gromt van 't grof kanon.

De avondmist loomt eenzaam in de lanen
 en 't ziek geblaerte ruischt vergelend neer;
 uit alle kruinen bigglen heete tranen
 met diep en zacht verzeer;
 de eikenkant riekt van verstorven geuren
 en ginds een vijver zilvren doomen spon.
 Wie zal mijn Vlaandren uit zijn nood opbeuren?
 De verte rommelt van 't kanon.

De wegen strekken wijd vol stilligheden,
 van herfstge smoren, duister en verdoft;
 uit bronzende kastanjeboomen gleden
 de bolsters; 't kraakt en ploft..
 Het stervensuur, de doodstrijd en 't verscheiden
 langs elke baan en wegel straks begon..
 o Vlaandren, wie kan u ten zomer leiden?
 Uw verte dommelt van 't kanon.

Het krakelend geblaert der natte kruinen
rijst in een koelen poel op gruit en kroos;
het lijpend loof staat vochtig aan 't verbruinen,
lekt traagzaam poos na poos;
de dood zit droomend in de rosse rieten
en tuurt op 't water waar 't geblaert verron..
- o Dood, gij die mijn Vlaandren durft verdrieten! -
De verte mommelt van 't kanon.

Ach, over lage weien nevels sloomen
die huivrig wazen, diep in gracht en sloot;
de dorre biezen in het mijmertrage doomen
begrijpen zwaar hun nood;
de weel'ge halmen staeg van glimmge druppels rillen;
nog groent het kroos in driesch en bron..
Maar Vlaandrens wei is leeg.. 't Is stille, stille..
De verte druischt van 't wreed kanon.

De eikel plompt in uw verstorven dreven
en beukenootjes tinklen in uw mos,
o Vlaandren, nu uw rijk en dierbaar leven
verkwijnt met droeven blos;
uw roodgeroeste bosschen grijzig wazen
en elke kruin glanst van wat bloedige zon..
Ik schrei om u en voel mijn hart verdwazen..
Uw verte gonst van 't zwaar kanon.

Elegie.

Aan mijne zuster Jet.

De roode eik vlamt ett'rig in uw lanen
 en rijpt van pijn 'lijk een verkoortst kwetsuur;
 de weien, 't land, de wegen en de banen
 zijn ros-begruisd van blaêren; 't avonduur
 neigt blauwig als een druif op bosch en kruinen,
 o Vlaanderen, en uw land smooft als een vochtig vuur...
 Uw bosschen storten stuk in roest en puinen..
 Het smoorend veld is koel en guur.

Het bloedend eikloof waait op al uw wegen
 lijk afgekorste rooven, ruig en rood;
 het braamgeblaert gloeit schaamvol en verlegen
 en 't is één drupp'ling bloeds aan kant en sloot;
 een lauwe mist waait droomend in de boomen
 die duist'ren in hun eigen stervensnood;
 uw lijkwa is gereed, uw dooden komen,
 - o Vlaand'ren, Vlaand'ren, - stil en groot.

Ginds geelt het kwijnend en verouderd loover
 in d' halfverlichte zalen van uw bosch,
 dat er een gulden schijn vol zon gaat over
 de scheem'ring van het weeke, riekend mos
 en er een gloed van stoffelooze stralen
 't geblaert verblijdt dat raakt van de aarde los.
 Begon de lijkdienst in de kathedralen,
 o Vlaand'ren, van uw stervend bosch?

Want de avondmist gaat als een wierook smoken
aan al de welfsels van uw blond geblaert
en uw verbronsde kruinen dof berooken
wijn vreemde kaarsgloed door de loovers waart;
ik neig mijn hoofd aan uw bemoste boomen
en zie uw sterfuur van God's licht beklaard;
uw lijkwa is bezaaid tot aan de zoomen
van gouden tranen, bloed en aard'.

Dan vallen droef uit uw beziekte dreven
de blaeren, één na één, de takken af
als naamt gij schreiend afscheid van uw leven
aan de eeuw' ge boorden van uw eigen graf;
dan kreunt de herfstwind door de kranke twijgen
als zuchtte uw hart bij zooveel leed en straf;
gij geeft terug, in snikken en in hijgen,
Hem wat Hij als een vader gaf.

Maar weer de eik vlamt krank'rig in uw lanen
en rijpt van koorts lijk een doodsrood kwetsuur;
zijn wonde zijpt op wegen, weien, banen;
de rooven rijzen oovral waar ik tuur....
Zoo waaien leeg de doodsvermoeide kruinen;
o Vlaand'ren, maar uw land is schoon in 't stervensuur..
Uw bosschen storten stuk in roest en puinen
en 't klam geblaerte is geel en guur.

De Molen.

Aan Eërw. Prof. Jan Knaapen, te Heeswijck.

Er slaat een oude molen
stormachtig kruis na kruis,
de bruine zeilen dolen,
de lucht is vol gedruisch.

Straks kraakt 't gewiek tot spaandren;
hoe knorst en zoeft 't gebint..
Waait niet de wind uit Vlaandren,
de wilde vrijheidswind?

De grauwe wieken kappen
de woeste lucht in gruis;
nooit zal die wind verslappen
voor Franskiljon en Pruis!

o Wilde wind uit Vlaandren,
o heldre vrijheidswind,
Europa kraakt tot spaandren
en gij stormt vlaamschgezind..

‘Reveil’.

Aan mijn broer Stan.

Wachter, staan de sterren uit,
is de hoorn der maan gerezen?
Waar is 't licht, waar is de vlam?
Gloeit geen huis, geen kruis, geen stam?
Zou dat ginds geen dagraad wezen?

Wachter, hoort gij geen geluid?
Ging daar niet een haan reeds kraaien?
Riep geen stem langs dezen weg?
Kriipt er niets in haag en heg?
Ging geen roep het land doorwaaien?

* * *

- Heer, 'k zie glorie oost en zuid,
glorie zie 'k op huis en ruit!
Vlaandren's uchtend bloost de paden,
blinkt op heester, struik en hei;
mensen roepen zacht en blij..
Vlaandren heeft zijn lot geraden:
Vlaandren staat vol sterke daden.

Strijdroep.

Aan mijn broer Jef.

Ik vecht
voor mijn recht
en sta pal!
Vrij gezegd:
Niemands' knecht
ik en zal!
Met hart en zweerd,
onverveerd,
hou ik stand...
Leve Jesu en Vlaanderland!

Afwezigheid.

Ik weet in Vlaandren ievers ver,
in 't druischend moordgewoel,
een luttel dings, een kleinigheid:
een leege, stille stoel..

Die staat er weken, maanden reeds
voor 't oud harmonium
dat zonder spel nu treurt en zwijgt,
geluidloos, koel en stom..

Waar bleef hij die in dezen stoel
eens wild van Vlaandren zong,
soms 's avonds, 's zomers als er zwoel
een avondlucht daar hong?..

Waar bleef hij die zoo vreugdig soms
daarin 't 'Pascalis' hief,
eens 's morgens, als glycienengeur
er roomzoet rook en lief?..

Waar bleef hij nu het Kerstmis werd?
't 'Adeste' zong hij niet
en droevig was die Kerstmis nu,
ach, zonder spel en lied..

Waar bleef hij?
God, de regen drupt
en langs mijn ruiten drijft..
En niemand zegt me, waar, waar toch
mijn goede broeder blijft..

Regrets.

Aan Julius Persyn.

Bittre zorg van mijn huis dat treurt...
Mijn boeken, schotels en prenten,
die raden langzaam wat gebeurt...
Geen rinkel van koopren centen.

Mijn boeken zijn slaaprig uitgerust,
maar zien mijn handen niet reiken.
De schotels versieren zonder lust;
mijn prenten vergaan als lijken.

Mijn milde bedsteê geraakt verweerd
en kraakt van afwezigheden;
zij heeft zoo lang mijn weerzien begeerd
en zeer van 't afscheid geleden;

en mijn sleettrige stoel met zijn groen fluweel
staat leeg in de kamer;
hij denkt nu maandenlang veel aan mij, veel...
Nabij bonst de oorlogshamer.

Daar liggen ook pijpen, pennen en klein gerief
op mijn tafel zoo lang reeds te sterven;
zij hebben mijn handen nog lief, ja, lief, zeer lief
en vragen malkeer steeds: 'Blijft hij zwerven?'

Daar vergelen in een doffe, stille schuif
rijke rijmen, verzen, gedichten.
Zij weten dat eens uit de zwaar hemelhuif
kanonschitters rood hen belichtten...

Mijn toebakspotje vol koperen gloei
staat ongeleegd op de schouw ros-bestoven
en Ons-lieve-Vrouw in een duistren bloei
kijkt uit een schilderijken triestig naar boven.

En, lacie, daar kermt aan 't corduaansch papier
op 't palmhouten kruisken Ons-Heere:
'Waar blijft hij?' zoo schreit Hij, 'hij was toch eens
en bad op zijn knieën hier neere.' hier

De groene gordijnen zijn angstig en stom
langs de wazige ruiten
want ze zagen aldoor den grijzen drom
valsche Pruisen daarbuiten...

Gisteren is Moederken ook dood-gegaan;
zij kon mij niet langer verbeiden:
nu ziet heel mijn huis heur afwezigheid aan
en klaagt om ons wederzijdsch scheiden.

O Zorg, bittere zorg, van mijn huis dat treurt...
Mijn boeken, schotels en prenten,
die langzaam raden wat droevig gebeurt...

In memoriam Patris.

(Toujours ce souvenir m'attendrit et me touche.) A. Chénier.

o Jeugd, o tijd, o jonge dagen,
als in de droom'ge kamer laat
mijn vader smoorde een smaaklijk pijpken
en alles stil werd op de straat;

als door het open venster geurde
de zoete reuk van blauw glycien
en Vader in een goudsnêe-boeksken
'De Lootling' las, van Jan en Trien..

Als in den gloei der avondlampe
het smoorgekrul der pijp afdreef
en onder 't gele lampe-kapsel
dien tragen tabaksrook versteef..

Als 't licht der maan een glans verprikte
in 's vaders diep-geschoven bril
en soms een blaadje spaarzaam kraakte
en alles stil weer werd, heel stil..

Als vader dan eens heimlijk lachte
om Jan's weervaren met zijn Trien,
terwijl de smeul'ge kamer stoorde
van tobaksrook en blauw glycien;

terwijl de oude schilderijen
beduisterden den stillen wand
en Delftsche porceleinen glimden
bij 't koper op den schoorsteen-rand;

en wij in 't rustig bedje lagen,
zoo slaaprig-licht, zoo koel-verblijd,
dat wij den zoelen nacht beminden
om 's vaders schoone aanwezigheid.

O jeugd, o tijd, o jonge dagen..
Nu is dees avond-kamer heen
waar vader smoorde een smaaklijk pijpken..
En 't is een vreemde droom naar 't scheen..

De jeugd versmelt in 't weenend harte;
de schoon herinnring knagend blijft.
Maar in de ziel brandt bittre smarte
omdat die vreugde ook henendrijft.

Mijn pijpken.

Als de nacht zijn koude starren
op de heldre ruit verspreidt
en mijn bezigheen verwarren
daar 't verdriet mij weêr verbeidt,

als de lamp suist diep-bewogen
en 't penduul haar angsten tikt
daar de tranen in mijne oogen
beider zielen weer verstrikt,

pijpken-lief dan zie ik zuchtend
naar de krullen van uw smoor,
naar uw kinkels flauw vervluchtend
's ballings droeve kamer door;

pijpken-lief dan lachen beelden
uit uw pluizerigen rook...
Beelden....die mijn smart eens heelden,
beelden, zoet in verren smook!

Maar ik leg u droevig neder
als ik, bevend en vol rouw,
in uw teeder rook-geveder
't bloed der vlammen weer aanschouw;

als ik in uw wolken-pruikjes
't flitsen der kanonnen zie,
't valsche vuur uit bosch en struikjes
in uw wervelen bespie;

als ik in uw bloemig kruiven
't kraken der granaten hoor
die langs oude gevels guiven:
Pijpken, 'k hou niet van uw smoor.

Mijn verdriet.

Aan mijne zusters Mino en Jozefa.

I.

Ik kan tegen niets meer; alles doet mij pijn;
 en toch moet ik lachen, klappen en gelukkig zijn,
 toch moet ik vriend'lijk zeggen: 'Ei, 't weer is goed'!
 al nijpt mij om 't hart angst en tegenspoed;
 toch zeg ik: 'Mevrouw, wat wordt uw kindje groot!'
 al zeg ik steeds liever: 'Dag, Vriendschap, dag, Dood!'
 toch zeg ik 's zomers: 't Is warm, Mevrouw, 't is laf'
 al denk ik gauw dan aan herfst, kerkhof en graf..

Ik kan tegen niets meer; alles doet mij zeer;
 ai, mijn oogen, mijn herssens, één stille zweer;
 en mijn handen zijn kil, en mijn beenen koud
 en toch zeg ik: 'Mevrouw, spaar uw kostlijk hout',
 want 'k heb liever kou dan die trotsche vlam
 die Yper verteerde en Antwerpen nam..
 Ik kan tegen niets meer: is mijn hoofd geen spelonk
 waarin de onzin weergalmt en mijn waanzin weerklonk?

Ik kan tegen niets meer: 'k heb dof verdriet;
 lang reeds zag Antwerpen zijn dichter niet;
 vreemd is dees land, vreemd is dees kluis,
 en mijn Moederken stierf eenzaam thuis;
 de wijn mijns gastheers smaakt gal en slurpt wrang
 al is hij belegen ten kelder lang;
 het genadebrood kropt mij zwaar door de keel
 want 'k denk aan mijn broer, ginder ver, ach zooveel..

En als Jo in de schemer piano speelt,
 een 'Schumann' of 'Schubert', dan scheelt
 mij iets droefs, dan schroeien de tranen heet
 en dof in mijne oogen, omdat ik weet
 dat zoo ook mijn zusters speelden eens, langgeleên..
 Ik kan tegen niets meer: mijn vriend is heen..
 Hij doolt naar Tiflis, Oxford en Barceloon'
 terwijl ik hier droefgeestig in Holland woon..

Ik kan tegen niets meer: dat weet geen mensch;
 voor mijn eigen hart is 't verdriet mij rensch,
 voor mij zelf, voor geen ander, voor mij zelf en God.
 Van ros bloed is mijn eigen hart, o, week en rot..
 Dat weet ik liefst als ik wandel langs de Eem
 bij avond en een hollandsche wolk, geel-creem
 achter de Zuiderzee puilt; dát is mijn hart..
 En ik smoor mijne lange pijp vol diepe smart..

Ik kan tegen niets meer: alles doet mij pijn
 en toch moet ik in Holland lachen en gelukkig zijn.

II

Als ik zucht, zucht ik van zwaar verdriet,
 ik zucht onder een boom die van d'herfst geel ziet;
 onder de hollandsche lucht, die gazig bleek-blauw,
 geurt van kastanjebolsters, eikels, herfstdauw;
 onder een schuimklare wolk die, lijk een schilfrende bloemkool,
 blinkt over Utrecht als zilvrig ijs in den Noordpool..

Als ik zucht ben ik benauwd van geest,
om mijn land, om mijn volk, om mijn zusters 't meest,
om mijn oude stad waar ik zag Plantijn
neerstig te schrijven over een krakend francijn..
Ik zucht om Ons-Lie'-Vrouwken die aan elke straat
op d'hoekskens en kantjes 'dolorosa' staat,
om Sint-Andrieskerk die van wierook riekt
en kraakt van eik en oudheid. Dát verziekt
mijn jonkheid, mijn teer hart, mijn vleesch en ziel..

Ik zucht en in 't Baarnsch bosch plompt dof mijn hiel
want d'herfst rijpt als etter in 't geblaert en guur..
Maar boomen zijn onverschillig.. Ik wou 't armuur
uit Steen en Vleeschhuis en de roest'ge hellebaard,
de schimmelige trom, dolk, cortelas en zwaard..
Ik droom een trapgevel in 't ros-blauw bosch,
oud-grijze plavuizen op 't zompig mos,
in de wazige laan kruis en brocaten baldakijn,
het rinkken van wierookpotten, edel en fijn..

Als ik zucht, zucht ik van zwaar verdriet..
Want de Eem is schoon en frisch van water; haar riet,
ach, gonst van mijn stem die klaagt en vraagt
naar 't lis en bies dat langs 't Scheld waagt..
Als ik zucht, zucht ik van zwaar verdriet,
en aan den dijk der Eem vind ik mijn vreugd niet..

Het doodshoofd.

*Aan den WelEdelen Heer
H.N. Leygraaff, te Baarn.*

O Tijd, knaagt gij den bleek-gebarsten schedel bloot
wiens zieke vleezen nu in Vlaandrens grond verrotten?
Eens toch raap ik uit 't gras van de eiken kant en sloot
dien grimmigen kop waarin de oogenholtten spotten.

En 's nachts als dan de been'ge maan - een kaal doodshoofd -
haar groen-verdorven gloed door't bekkeneel laat rijzen
wijn 't licht des kandelaars den schedel bruin bestoof,
staar ik U huivrend aan vol droef en schuw afgrijzen;

want uit een oog-sponk leunt op den zwammigen rand
- als uit een 'oeil de boef' vol mos en kroos bekropen -
Mephistophéles, sluw, grimlachend... 't Wambuis brandt
van karmozijn... Hoe spitst zijn kin... Zijn mond grijnst open...

En wijn de walm der maan den schedel diep verblauwt
waar vledermuizen in de ruige holte vlogen,
wordt heel mijn hart zoo schuw, zoo huiverig benauwd
als voelde ik langs mij heen een doods-kist langzaam dragen.

Herfst.

Aan Hubert Eyck te Heerlen.

Het beukenbosch is bruin als oud-geroest ijzer
en er staat een eik vol gouden munt,
de bewaasde vijver ligt vol puin van blâren
gelijk in mijn hart 't verdriet van den dag.

En er zit een musch eenzaam op een tak
zooals ik-zelf woon in dit land.

O mijn herssens, verkankerd van 't verdriet,
en mijn bloed verouderd in mijn lijf..

De vliegzwam gloeit als een bloedvlek in 't bosch
en 't bosch ruikt als een lijk;

mijn voeten gaan over 't mollig mos
als over week, rot vleesch..

En ik denk aan Jezus-Christus, mijn God,
die stierf op een dood hout uit 't bosch,

o, Jezus-Christus!..

De bramen.

*Aan den WelEdelen Heer
Piet de Ruiters, te Baarn.*

De bramen koel en zwaar verdruipen
van 't regenwater dat kil rilt.
Zal er nu vrees mijn hart omsluipen
nu 't zoomren, lacie, is gestild?

De roode bessen helder spatten
als bloed'ge vlekken in 't geblaart.
Zal er nu pijn dees hart omvatten
om de oorlog die mij dof bezwaard?

De blaren koud van regen ruijschen
als weent God droevig traan op traan.
Zal ik in diepen toorn opbruisschen
of rouwig 't leed van God verstaan?

De bramen.. Och, laat God nu weenen
in 't nat en scheemrend, scherp geblaart;
straks wordt licht door Zijn tranen henen
uit zonde nieuwe deugd vergaard.

Vers.

‘Graves, nous nous taisons.’
(Albert Samain.)

Bloeien de goede boomen
bepegeld van sneeuw en ijs?
Ruischen bevroren stroomen?
Zij schromen
de heldere levenswijs..

Zingen de teedre harten,
gekneusd van zwaarmoed'gen tijd?
Veel te zwaar zijn de smarten..
Geen verten
der zielen gloeien verblijd.

Miserie.

O Blauwe maan-kou
van dees norschen nacht,
'of ik dood gaan zou
bedroefd en veracht;

elke star brandt kwaad
als een ziek zipp-oog;
't metaalkoud land haat
ik van den maan-boog;

maar vriendlijk God waakt
in mijn klein, zeer hart;
als het donker lot naakt
blijf ik dan benard?

‘Chanson de l'Adieu’.

Voor mej. J.S.

Een oud gebeuren in het vaderhuis,
och, toen het nog geen oorlog was;
en de maan, geel als eene gouden pateen,
omkraald van sterren als een rozenkrans.

Ik smoorde een goudsche pijp in 't warme raam
en de maan rook den blauwen smoor,
glycien die stoorde als honig, zwaar en zoet,
en Sint-Andries*) riep den tijd onverwacht.

o Goede zuster, speel weer op 't klavier:
de kaarsvlam rilt innig van 't muziek,
‘Chant du départ’, wat een roode pijn!
Wie kwelt de snaren en wie kwelt mijn hart?

En nu ik ellendig in Holland woon,
de maan is ettergeel als een bloedrot hoofd
en de sterren ruig en hard als prikjes ijs.
't Is herfst: beuken en eiken zijn ziek
en bederven den nacht door 't stervend geblaart.
Ik denk aan Vlaandren, God, mijn God,
alsof ik mijn geld verloren had.

o, goede Jo, speel zachtjes op 't klavier:
de kaarsvlam beeft koortsig van 't muziek,
‘Chanson de l'adieu’, wat een fijne pijn!
De snaren kwellen en ziek is mijn hart,
‘Partir, partir, c'est mourir un peu’.

*) Mijne parochiekerk te Antwerpen.

Mementote.

Aan Alfons Sterneberg, die me een 'versje' vroeg.

Straks zal ik slechts herinn'ring zijn
voor wie me in Holland dierbaar waren:
men denkt aan mij met verre pijn
en blijft op mijn gedacht'nis staren;

een vaag begeer naar de ouden vriend
die korten tijd hier kwam verpoozen,
een stille trek om wie bemind
eens was: een trek naar doode rozen.

Dan ben ik slechts als 't dorre blad
in een oud boek; o triest bekoren!
Niet iemand die het ooit vergat,
maar 't boek en 't blad bleef weg.. Verloren!

Vergeelt dan d'herfst weer eens 't glycien
men zal den verren vriend gedenken,
weemoedig hem de smart misschien
der goede, droeve aandacht schenken.

Oud-Hollandsche winteravond.

Aan Dora van den Oever.

De winter vriest de luchtstulp ijl
en wademt blauwe nachten;
geen bosch verwalmt, geen polder doomt,
kristaal-hard zijn de grachten;

dan is 't in Holland koud en stil,
de turf riekt in de dorpen
en 's avonds heeft op 't vriezige raam
het turfvuur gloed geworpen;

de lucht wordt noordsch dan, guur en hol;
de glaas'ge hoorn van 't maantje
zit als een scherfje geel citroen
en gluurt op laan en baantje;

dan blauwt de zilver-tinnen gracht
waar 't schaverdijntje op blikkert:
ei, telkens glimpt een straffe flits
die 't spieglen ijs weerflikkert;

want 't ijs glinst glad in kil en sloot;
de schaverdijnen gieren;
langs strakke schuit en koolzwart bies
de schimmen schommlen, zwieren;

ze snorren onder 't wrak gewelf
van een verbrokkeld brugje,
of scharr'len langs den bochtgen wal
met lachjes en met, kuchjes,

'dat d'huiken staan van Noordwind bol,
de mutsplumagies rillen,
de bouwen, kap en troesbroek dik
als verkensblazen zwillen;

en onder 't blauwig licht der maan
zijn 't zwart-geëtste ventjes
die over 't ijs scharminklen, lijk
op oude landschap-prentjes;

en vér, omkraald van 't stargesproei
staan boomen, molens, huizen
maanblauwig uitgesneden, als
op Delftsche heerdplavuisen.

Holland

*Voor den Hollandschen vriend,
Jozef Sterneberg.*

Holland, - waar 't is stiller en stiller dan Vlaandren
 en gure mist in koude boomen
 en eenzaamheid van vochtige polders,
 en de huisselijke Zuiderzee,
 met wolken als bloemkolen en ritslend riet,
 en huizen, molentjes, vlonders, als teergekleurd speelgoed,
 en zijn harde, dreigende dijken,
 en zijn schommelend licht in de mast der tjalken,
 zijne onverbiddelijke kanalen,
 de stille vuurtorens in de gonzende duinen
 en zijn witten, kanten kraag langs de schuimende Noordzee,-
 dit Holland, schoon Holland, heb ik lief.

Want of ik de wrange turf ruik in de dorpen
 en een driehoek ganzen stijgen zie over een klare wadde,
 of nog een lange pijp rook aan den dijk der Eem,
 de Bunschoter zie maaien 't groengoud gras
 en de visscherspinken tuimlen op de hobblige Zuiderzee,
 of de koeien traag grazen aan den hardgroenen dijk,
 een bruin zeil zwellen achter 't bochtig riet,
 en de sloten blinken onder 't metalen maanlicht,
 't is Holland, schoon Holland, en dat heb ik lief.

O Amsterdamsche gracht waar Potgieter woont:
 de maan krookt pijnlijk in 't water als gekneusd koper
 en de schaduw der gevels weegt zwart in de gracht;
 geel licht uit een oude 'amsterdamsche winkel'
 die bruin is, verward en geurig,
 en de reuk van appelsienen langs de gure straat,
 de walm van gebrande koffie aan de Rozengracht
 en den roep van muskaat door een gebilde jood..
 Ergens een toren, want klokken rammlen innig
 en een eenzame gracht is dwaas van klank.

Daár, Utrecht met gore, verregende grachthuizen
 en kwijlend mos aan een arduinen spuer,
 en 't druppen, 't eentonig druppen in de Krom-Nieuwe gracht;
 het zwarte water dat zonder gerucht vliet
 langs de spraaklooze tralie-ramen,
 en een witte zwaan die slobbert aan 't kroos,
 terwijl ginds, op 't gezellige kerkhof der Tolsteeg,
 Beets slaapt in treurwilgen en bijbelsche spreuken.

O, als ik in Amersfoort wandel!
 Is het Antwerpen, mijn speelnoote?
 De trapgevels gloeien saffraan-goud, warm en heet,
 de roode baksteen brandt liefdevol
 en de oude, verweerde ramen zijn vriendlijk
 zooals in de Heilig-Geeststraat te Antwerpen.
 Spaansche torens en poorten gracielijk
 en Maarten van Rossum, met bruine troesbroek,
 die langs de bochtge M u u r h u y s e n gaat.

Holland! Holland!

Och, levendig heb ik Holland lief!
met zijn deftig-groeiende bosschen,
zijn nette klinkert en zuivere straatwegen,
zijn gele, pagodische hooibergen
en oude, laag-gedaakte hoeven langs Eemnes;
Holland!
met zijn maneschijn in heldere ruiten
en in gouden kappen op de Dijklakker te Bolsward,
met zijn horietjes van blauw stramijn te Nijkerk,
met de koud-eenzame friessche hoeven te Tjerkwerd
en de gure dijk te Makkum.

Holland, Holland!

O dit Holland, heb ik zeer lief!

Danklied aan Nederland.

Aan den WelEd. Heer Jan Horsman, te Baarn.

De vluchteling zingt;

o Broeder, toen gij uit uw land
den bloedgloed van ons huis zaagt smoken,
der duitsche toorts haar rooden brand
langs Vlaandren walmen zaagt en rooken,
toen trof uw hart
een diepe smart,
toen werd uw hollandsch hart gebroken.

En schreiend riept ge een broedernaam,
gij riept hem, bleek, en wrongt uw handen;
'o, Dat mijn goede broeder kwaam',
ik wil mijn hart voor hem verpanden,
o, dat hij koom',
langs Berg-op-Zoom
in 't broederrijk der Nederlanden!'

Ach, wij verschrikt door leed en pijn,
wij vloten bevend in uw armen,
wij wilden samen broeders zijn,
wij wilden leed aan leed verwarmen;
gij gaaft ons brood
in onzen nood,
gij gaaft uw koninklijk erbarmen.

En, broeder, nu de dag'raad stijgt
en straks wij noode droevig scheiden
kan 't moeilijk dat ons hart nu zwijgt;
laat óns nu dankbre tranen schreien
om al het goed
dat gij nog doet
aan 't belgisch volk van Schelde en Leye..

Ei, dank, mijn broeder, leefdig dank
om troost en brood, om dak en sponde;
een broeder heeft voor 't leven lang
een ouden broeder weêrgevonden.
Heil Nederland!
Heil België!land!
Twee harten aan malkaar verbonden!

Kunegonde van Heesewick.

*Aan den Kunstschilder
J.H. der Kinderen.*

Als d'herfst in Brabant hei en bosch verblauwt
en 't triestig over heel de wereld is,
de sloot verroest, de smuik waast in het lis,
de zon neerslachtig door de pepels grauwt,

dan schimt er een kasteel daár, doodsbenauwd..
Een gloed smeult laat in elke vensternis,
een spuwer druipt zwart water in 't vernis
der gracht; mosgroene leeuw de poort beklauwt.

Men huivert, grafstil is't; een knorr'ge weerhaan schraaft
en rosse muggen weemlen doelloos op de gracht;
geen oude slotheer sloft langs gaanderij en zaal..

Tot daar opeens aan 't torenraam weemoedig lacht
het bleek gelaat van Kunegonde, schoon-begaafd,
die met haar sluier wuift tot Gallo, haar gemaal.

Louis XV-Vaas.

Cupido, maangroen van het herfstig-zachte mos,
dartelt op de gore vaas.
Over 't park smuikt najaars-waas
en gele blaâren waaien uit 't verkankrend bosch.
De vaas-rand krult als eene visch-lip, goudig-ros,
lijpert waterslijm, als braas-
em uit starren bek, door 't gaas
van zilvren mist dat strak-geluidloos is en bros..

Eens kwam Ninon hier langs met zuchtend hart,
stortend op 't gras teeder getraan,
wijn 't park was achtloos voor haar liefde-brand.

En van haar milden weemoed zwaar benard
zag zij Cupido troostloos aan
en wou ook dartlen langs der vase rand.

Lof-vers.

*Aan Pastoor P.J.L. Kok,
bij gelegenheid van zijn
25-jarig Pastoorschap en 50-jarig Priesterjubilé.*

God's hemel viert uw feest met een oprechten klank
van goudgesnaarde harpen, zilvren Englenkelen,
nu Gij, mijn Pastor-lief, reeds jaar en dagen lang,
in stille Mis en groote Mis-met-zang,
Gods Zoon ten offer droegt naar hemelsche bevelen.

De Englen vlechten U een reinen lauwerier
wijn 'sHemels hal weergonst van vriendelijke choren
waarvan een zuivre vlaag gulpt uit een wolkenkier,
ons hart bevangt en waait in ons verhelderde ooren,
zoodat ook ons gemoed vol weeldrig vier
den Hemel tegenzingt en Jezus zal bekoren.

En hef ik ook bescheiden keel als balling en als vriend
mids 't ruisschend zielskoraal van Engelen en menschen,
neem toch mijn soobren toon, meevoelzaam, welgezind,
en laat mij d' Hemel als een zalig einde U wenschen;
Want wie God mint
laat steeds zich-zelf in Hem alleen begrenzen.

Lauda Sion.

*Aan mijn goeden vriend Mgr. Coenraets,
Vice-rector der Hoogeschool van Leuven.*

O Remonstrans die flikkert bij de keersen
en vloeit van vuur en smeltend diamant
'dat er een zon als 't ware krakend brandt
en rijpe gloed den wierooksmook gaat dweerschen,

blaak milder nog uw goud-gebogen glansen
en stroom uw stralen rond het kostlijk Brood;
o bloeiend Bloemwerk, snipper goud en rood
uw klare vonken, laat ze krielen, kransen

en sprengen als een dauw gesmolten licht,
een goudprieel van flonkerende blaren,
een star van ruischend vuurloof, zwaar en dicht,

een sidderend gevlamt, goud-heldre baren:
dan zal op mij en Jezus' aangezicht
een eeuwgen gloed onsterflijk blijven waren.

De schoone Kerk.

Aan Mgr. Dr. Poels, te Welten.

De kerk is schoon als de avond gaat vergelen
het waterhelder raam dat blaakt van goud
en geel-gesmolten stralen droomend spelen
op muren en pilaar uit vuur gebouwd;

de kerk is schoon als kandelaars rijp branden
van zijpend zonlicht dat in 't raam versmelt,
als 't autaar vonkt met bloed-omlaaide randen
in diepe gloed uit 't Tabernakel welt..

De kerk is schoon.. God's vuur'ge glansen smeulen
op kruis en bank en op 't vaal schilderij
waar Jezus, uitgekleeft door grove beulen,
eenzaam naar d'hemel blikt voor u en mij.

En liefdevol in d'harde bank gezeten
staar ik naar 't rood Geheim van Liefde en Licht:
de Godslamp vlamt en heeft haar vlam vergeten
in 't licht van Gods aanwezig Aangezicht..

En 'k voel Zijn Bloed gelijk een olie zieden
om 't heete hart dat huivrend boet en bidt,
terwijl een roode straal heftig gaat vlieden
uit Jezus' Hart, waar ik te vragen zit.

Afrikaantjes.

Aan Mevrouw

Albertine Steenhoff-Smulders.

Mijn handen rieken van uw reuk
waar ik uw staal en blâren kreuk,
 o gulden Afrikaantjes,
en 'k hou van u zoo veel en teêr
als straks uw parkskens gloeien weer
 saffraan-goud in de laantjes;
ik riek u dan zoo bitter-frisch,
onaardsch en vol geheimenis.

Ijdelheid.

Voor het Album van Truusje Horsman.

‘Et rose elle a vécu ce que vivent les roses, l'espace d'un matin.’

(de Malherbe.)

Wij wandlen een poos over de aarde,
 een oogenblik slechts, een kleine stond;
 we gaan door de ‘levensgaarde’
 en blijven een korten tijd ‘gezond’

we slapen, we praten en eten,
 och, alles slechts een kleine wijl;
 't is gauw weer verdwenen, vergeten..
 Is 't leven geen snellende pijl?

Ei, straks was het klein knaapje jarig:
 't was de tuinman die bloemen gaf.
 Helaas, hoe is die vreugd voorbarig:
 't zijn bloemen op het jonge graf..

Hoor onder die boomen de zuchten
 en zoenen van 't jonge, lieve paar;
 helaas, in het leven zijn kluchten!
 Zij stierven vóór 't einde nog van 't jaar..

We leven op aard slechts een schijntje.
 Weet gij wie het beteren zal?
 God houdt ons aan 't eeuwige lijntje.
 Zoo raken de paarden op stal.

In memoriam.

Gouden geruchten gaan uit uwe oogen;
'k hoor het breken van uw hart
en uw polsslag diep-bewogen
door de smart;

de avond huivert wijl het kil is;
aan uw wimper beeft een traan;
Och, hoe de avond zwijgt en stil is
en vol maan.